

ΡΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Σχηματίζω τους παρελθοντικούς χρόνους:

Οι παρελθοντικοί χρόνοι μάς μιλούν για πράξεις που έγιναν στο παρελθόν.

Ο παρατατικός μάς δείχνει μια ενέργεια που γινόταν στο παρελθόν
είτε εξακολουθητικά (συνεχώς) είτε επαναλαμβανόμενα.

Π.χ. Χτες το απόγευμα **παίζαμε** μπάσκετ στο προαύλιο του σχολείου... και
στις καλοκαιρινές διακοπές **παίζαμε** μπάσκετ κάθε Τετάρτη και Παρασκευή!

Ο αόριστος μάς δείχνει μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν και είχε
συνοπτικό χαρακτήρα (χωρίς να ενδιαφερόμαστε για το αν η ενέργεια
αυτή είχε μικρή ή μεγάλη διάρκεια).

Π.χ. **Τηλεφώνησα** στη Μαρία χτες στις 3 μ.μ.

Ο υπερσυντέλικος μιλά για μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν και που είχε
ολοκληρωθεί πριν από κάποια άλλη χρονική στιγμή στο παρελθόν.

Π.χ. Ο Ορέστης **είχε παίξει** ποδόσφαιρο περισσότερο από κάθε άλλο παιδί στη
γειτονιά όταν ξεκίνησαν οι μαθητικοί αγώνες ποδοσφαίρου.

Στον παρατατικό και τον αόριστο συχνά παρατηρούμε ότι οι δισύλλαβοι ρηματικοί τύποι έχουν μια επιπλέον συλλαβή, τη συλλαβή **έ-**, πάνω στην οποία σημειώνουμε τον τόνο: λύνω ' → **έ**-λυνα

λύνω ' → **έ**-λυσα

Αυτό το **έ-** λέγεται **αύξηση**.

Χρειαζόμαστε την αύξηση μόνο στους ρηματικούς τύπους που τους λείπει η προπαραλήγουσα.

Στους τύπους αυτούς, το **έ-** μπαίνει για να πάρει τον τόνο του ρήματος (στους χρόνους αυτούς, ο τόνος πέφτει πάντα στην προπαραλήγουσα):

Παί-ζω, **έ**-παι-ζα, **έ**-παι-ζες, παί-ζα-με, παί-ζα-τε, **έ**-παι-ζαν

Υπάρχουν και τρία πολύ συνηθισμένα ρήματα που παίρνουν αύξηση **ή-** :

ξέρω ' → **ή**ξερα

θέλω ' → **ή**θελα

πίνω ' → αόριστος: **ή**πια, όμως ο παρατατικός: **έ**πινα

Στα ρήματα που έχουν ως πρώτο συνθετικό τους μια πρόθεση, βάζουμε την αύξηση (όταν χρειάζεται) ανάμεσα στην πρόθεση και το ρήμα.

Αυτή η αύξηση λέγεται **εσωτερική αύξηση**:

επι + λέγω → επέλεγα

προ + βάλλω ' → προέβαλλα

α) Σε μερικά τέτοια ρήματα η εσωτερική αύξηση δε χρησιμοποιείται ποτέ, π.χ. προτείνω → **πρό**τεινα.

β) Μερικά ρήματα σχηματίζονται με δύο προθέσεις, π.χ. συμ-περι-λαμβάνω.

Σε τέτοιες περιπτώσεις, η αύξηση εμφανίζεται ανάμεσα στη δεύτερη πρόθεση και το ρήμα: π.χ. συμ-περι-**έ**-λαμβάνω.

Οι χρόνοι είναι οκτώ:

- 1) Παροντικοί:**
- α) Ενεστώτας:** Εγώ γράφω.
Φανερώνει κάτι, που γίνεται τώρα.
 - β) Παρακείμενος:** Εγώ έχω γράψει.
Φανερώνει κάτι, που είναι τελειωμένο την ώρα που μιλάμε.
- 2) Παρελθοντικοί:**
- α) Παρατατικός:** Εγώ έγραφα.
Φανερώνει ότι κάτι γινόταν στο παρελθόν συνέχεια.
 - β) Αόριστος:** Εγώ έγραψα.
Φανερώνει ότι κάτι έγινε στο παρελθόν χωρίς να δηλώνεται η χρονική του διάρκεια.
 - γ) Υπερσυντέλικος:** Εγώ είχα γράψει (πριν παίζω).
Φανερώνει ότι κάτι τελείωσε στο παρελθόν πριν γίνει κάτι άλλο.
- 3) Μέλλοντικοί:**
- α) Εξακολουθητικός Μέλλοντας:** Θα γράφω.
Φανερώνει ότι κάτι θα γίνει στο μέλλον συνέχεια.
 - β) Στιγμιαίος Μέλλοντας:** Θα γράψω.
Φανερώνει ότι κάτι θα γίνει στο μέλλον χωρίς να δηλώνεται η διάρκειά του.
 - γ) Συντελεσμένος Μέλλοντας:** Θα έχω γράψει.
(μέχρι να γυρίσεις).

Φανερώνει ότι κάτι θα είναι τελειωμένο στο μέλλον πριν συμβεί κάτι άλλο.

- Να κατατάξεις τα παρακάτω ρήματα στο χρόνο που ανήκουν (έχω διαβάσει, θα ζωγραφίσω, παίζαμε, γράφουν, είχα λύσει, φώναξα, θα μιλήσουμε, άνοιξαν, είχαμε προσέξει, έχει πιάσει, θα έχουν τρέξει, σφουγγαρίζει, αγόραζα, θα γύριζα, είχα απλώσει, μαζεύουμε, τρώμε, κρύψαμε, έχετε δέσει, θα έχω χαρεί, θα γελάσω)

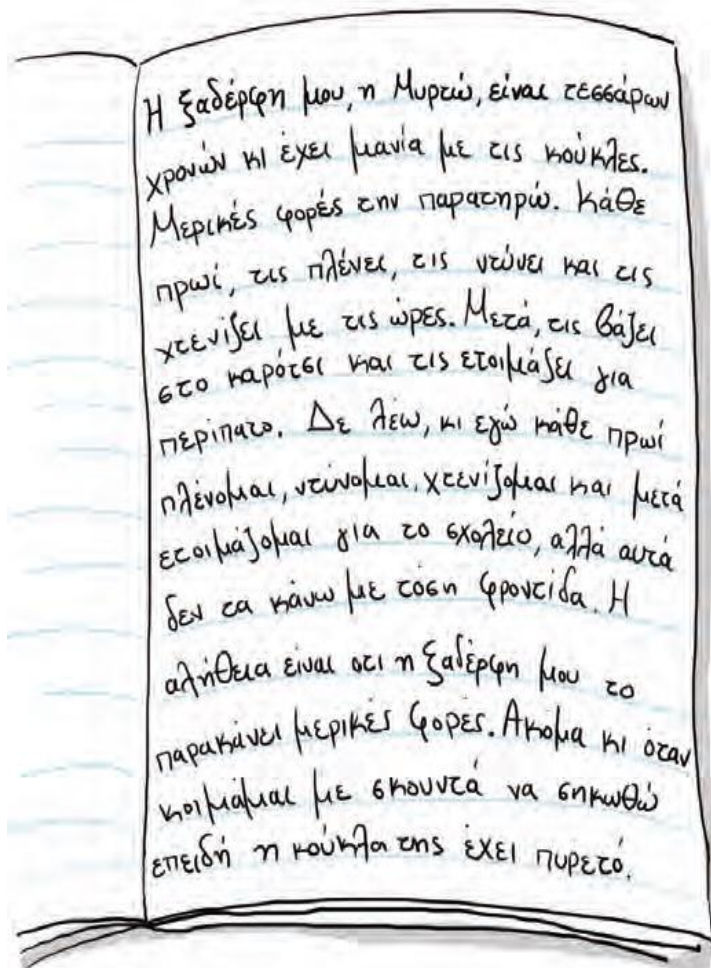
Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Αόριστος	
Εξακολουθητικός Μέλλοντας	
Στιγμιαίος Μέλλοντας	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελεσμένος Μέλλοντας	

- Να γράψεις το ίδιο πρόσωπο σε όλους τους χρόνους (χρονική αντικατάσταση)

Ενεστώτας	διαβάζω		
Παρατατικός			
Αόριστος			
Εξακολουθητικός Μέλλοντας			
Στιγμιαίος Μέλλοντας			
Παρακείμενος		έχει γράψει	
Υπερσυντέλικος			θα έχουν παίξει
Συντελεσμένος Μέλλοντας			

Γ. Φωνή και μεταβατικότητα

α. Ενεργητική και παθητική φωνή

ντύνω – ντύνομαι

πλένω – πλένομαι

χτενίζω – χτενίζομαι

Βλέπουμε ότι ορισμένοι τύποι του ρήματος έχουν Α' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα σε -ω/-ώ. Αυτοί συνήθως δηλώνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί και αποτελούν την **ενεργητική φωνή** του ρήματος: π.χ. πλένω, χτενίζω.

Άλλοι τύποι του ρήματος έχουν Α' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα σε -μαι. Αυτοί συνήθως δηλώνουν ότι το υποκείμενο δέχεται κάποια ενέργεια – παθαίνει κάτι και αποτελούν την **παθητική φωνή** του ρήματος: π.χ. πλένομαι, χτενίζομαι.

Το ρήμα λοιπόν έχει και **φωνή**!

Μερικά ρήματα σχηματίζουν μόνο τύπους παθητικής φωνής.

Τα ρήματα αυτά τα λέμε **αποθετικά** (π.χ. γίνομαι, αισθάνομαι, φοβάμαι, εύχομαι, θυμάμαι, σέβομαι, κοιμάμαι, συλλογίζομαι, μεταχειρίζομαι).

Μερικές φορές, όμως, τύποι σε **-ω** δείχνουν ότι το υποκείμενο δεν ενεργεί αλλά παθαίνει: π.χ. Ο Βρασίδας έχασε το καπέλο του.

Παρά τη σημασία τους, οι τύποι αυτοί ανήκουν στην ενεργητική φωνή, διότι λήγουν σε **-ω**.

Άλλες φορές, τύποι σε **-μαι** δείχνουν ότι το υποκείμενο δεν παθαίνει κάτι, αλλά είτε ενεργεί είτε βρίσκεται σε μια κατάσταση:

π.χ. Η μητέρα μου εργάζεται σε μια εισαγωγική εταιρία.

π.χ. Ο πατέρας μου κοιμάται.

Παρά τη σημασία τους, οι τύποι αυτοί ανήκουν στην **παθητική φωνή**, διότι λήγουν σε **-μαι**.